

SREMSKA MITROVICA

Decembar 2021.

—

Vođa tima:	
Član:	
Član:	
Član:	
Član:	

Ambijentalna nastava

Ambijentalna nastava je oblik nastave koji podrazumeva ostvarivanje planiranih programskih sadržaja izvan škole. Cilj ambijentalne nastave je učenje otkrivanjem u neposrednoj životnoj stvarnosti, gde se učenici susreću sa prirodnom i kulturnom okolinom, ljudima koji u njoj žive i koji su uticali na okolinu.

Zadaci za učenike

1. učenici će raditi na ranije dogovorenim zadacima, istraživati, prikupljati materijale, koristiti različite izvore znanja, izrađivati plakate, novine i prezentovati svoje radove,
2. aktivno će učestvovati u pripremi i realizaciji programa,
3. rade samostalno, u paru i u grupi,
4. kod pripreme materijala koristiće različite izvore znanja i negovati saradničko i timsko učenje.
5. učestvovaće u prezentaciji kroz literarne i likovne radove, izrađivati plakate i fotografisati.

Način vrednovanja

Učenici će po završetku ambijentalne nastave imati dva dana da završe svoje radove. Nastavnici imaju pristup svim radovima, tako da nije potrebno dodatno deliti. Izrada zadataka vrši se u dokumentu koji će koordinator nastave da podeli sa vođom tima, a koji će dalje da ga deli sa članovima svoje grupe. Kriterijum za ocenjivanje je u skladu sa procentom uspešno urađenih zadataka:

0 – 40 % = 1

41% - 59% = 2

60% - 74% = 3

75% - 89% = 4

90% - 100% = 5

SREMSKA MITROVICA (UVOD)

Osnovavši grad na obali Save, Rimljani su omogućili njegov razvitak. Grad raste vrtoglavom brzinom i u 1. veku nove ere stiže najviši gradski rang — postao je Kolonija rimskih građana i dobija izuzetan vojnički i strateški značaj. U njemu se pripremaju ratne ekspedicije careva Trajana, Marka Aurelija, Klaudija II. Od sredine trećeg veka Sirmijum je postao ekonomsko središte čitave Panonije, te je dao Carstvu nekoliko velikih ljudi. U njemu ili okolini rođeni su carevi Decije Trajan, Aurelijan, Prob i Maksimijan, svi romanizovani Iliri-domoroci.

Sirmijum je bio za vlade Rimljana i jedna je od četiri prestonice carstva (Rim — Milano — Nikomedija — Sirmijum). Najpoznatiji istoričar IV veka, Amijan Marcellin, nazvao je Sirmijum „slavnom i mnogoljudnom majkom gradova“. Grad je bio metropola Panonije i Ilirika, ranohrišćanski centar sa brojnim episkopima i mučenicima. U doba najvećeg procvata Sirmijuma, u III i IV veku, ovde je postojala velika kovnica zlatnog i ostalog novca, raskošna carska palata, sa vodovodom i termama, hipodromom, pozorištem i anfiteatrom, forumom i drugim važnim građevinama. Do sada je otkriveno osam ranohrišćanskih hramova, od kojih su najpoznatiji oni posvećeni Sv. Irineju, Sv. Dimitriju i Sv. Sinerotu. U doba najvećeg progona Hrišćana, 304. godine, na jednom od savskih mostova pogubljeni su prvi episkop Sirmijuma Irinej, i njegov đakon Dimitrije. Posle 313., Sirmijum postaje važan crkveni hrišćanski centar. Tokom IV veka ovde je održano nekoliko opšterimskih crkvenih sabora, na kojima su donošene poznate sirmiumske formule, potvrđivano a zatim osuđivano tzv. arijansko učenje.

Krajem 4. veka grad je došao pod vlast Istočnih Gota, da bi 441. godine praktično nestao u hunskom pokolju i velikom požaru. U Sirmijumu su se potom smenjivali razni vladari, da bi se 582. godine predao Avarima, a preživeli stanovnici emigrirali u Dalmaciju. Tokom ovog perioda osvajanje Sirmijuma bilo je ključno za držanje kontrole nad južnom Panonijom.

1180. godine grad je pripojen Ugarskoj. Vizantija je više puta bezuspešno pokušavala da ga osvoji. Nestabilna istorija učinila je od nekadašnjem carskog grada gomilu ruševina. Posle toga, na ruševinama Sirmijuma, nikao je novi srednjovekovni grad — Civitas Sancti Demetrii, tj. Grad Svetog Dimitrija ili na srpskom Dimitrovica, prema Sv. Dimitriju, zaštitniku grada i istoimenom manastiru oko koga je novo naselje i počelo da se širi.

U 15. i 16. veku česta su razaranja od strane Turaka, da bi 1526. godine grad pao pod osmanlijsku vlast. Tada je počeo razvoj Mitrovice kao turske kasabe. Grad je bio poznat kao „Šeher Mitrovica“ i imao je muslimansku većinu. Tokom ovog razdoblja od vek i po grad je doživeo znatan razvoj i dobio potpuno orijentalne crte, koje su prepoznatljive i dan-danas.

Od 15. do 18. veka brojni Srbi iz Srbije su se doselili u Srem, bežeći od turskog terora, što je utvrdilo slovenski i srpski karakter Srema. U to vreme su podignuti čuveni fruškogorski manastiri.

1688. godine austrijska vojska je ušla u Srem i posle velikih razaranja Požarevačkim mirom grad, u međuvremenu potpuno razoren, ulazi u sastav ugarskog dela Habzburške monarhije. Sremska Mitrovica se u ovo doba javlja kao pogranični grad u okviru Habzburške monarhije. Budući da je reka Sava bila granica prema zaostalom Osmanskom carstvu grad je postao deo Vojne krajine, sektor Petrovaradinska regimenta. Ovo je u velikome odredilo razvoj grada tokom ovog razdoblja. Položaj Sremske Mitrovice u krajnjem delu Habzburške monarhije prema nerazvijenom susedu, kakvo je bilo Osmansko carstvo, uticao je da u periodu opšteg preporoda severnijih krajeva i gradova (Sombor, Novi Sad, Zrenjanin) grad stagnira i u odnosu na prethodni, turski period, izgubi na značaju i važnosti.

I pored ovako nepovoljnog položaja grad se razvijao i širio ka severu. Međutim, ove promene nisu mnogo zahvatile postojeću gradsku strukturu oko današnjeg Žitnog trga, tako da je ovaj deo grada ostao pretežno srpski sa naglaženom trgovinsko-zanatskom delatnošću. Čak je i danas ovaj deo grada prepoznatljiv po još uvek očuvanim ostacima turskog urbanizma, poput trougaonog Žitnog trga i krivudavih i uskih ulica oko njega. Takođe, tu se danas nalaze obe gradske pravoslavne crkve, stara i nova.

Uskoro po pripajanju u grad su se počeli doseljavati novi narodi: Nemci, Mađari, Rusini, Hrvati. Središte njihovog naseljavanja bio je severni, manje močvarni deo grada, danas Trg sv. Trojstva, gde su i sada Rimokatolička i Grkokatolička („Rusinska“) crkva. Ovaj deo grada je odmah postao upravno središte grada, a između njega i srpskog dela izgrađen je deo sa vojnim objektima, koji će biti u ovoj nameni sve do dobijanja statusa slobodnog kraljevskog grada 1881. godine. Ovaj slučaj sa dva središta bio je jedinstven među važnijim gradovima Vojvodine.

Krajem 19. veka došlo je do smirivanja granice na Savi, a novi sused je bila mala i nerazvijena Srbija. Ovo je uticalo na ukidanje Vojne krajine i vladavine gradom od strane vojnih vlasti i dobijanja statusa slobodnog kraljevskog grada 1881. godine.

Prvi gradonačelnik je bio Ćira Pl. Milekić. Sa ovom novinom došlo je i do naglog uspona grada, posebno na polju privrede. Prevoz Savom dobio je na značaju, pa se grad sve više razvija u njenom priobalju, gde se uređuju nove ulice i podižu prve male fabrike. Tada je oblikovana i Parobrodska ulica (Sremska Mitrovica), u kojoj se naseljavaju najbogatije gradske porodice. Prolazak železnice 2 kilometra severno od središta grada uticao je na drugi pravac širenja ka severu, gde se takođe javlja prva industrija, vezana za kompleks železničke stanice. U središtu grada najveća promena bilo stvaranje gradskog parka na mestu vojnog vežbališta, oko koga su se ubrzo izgradile najprestižnije privatne i javne građevine: nova Pravoslavna crkva sv. Stefana, zdanje Srpskog Doma, zgrada „Magištata“ (danas Uprava policije), zdanje „Sudbenog stola“ (zgrada gradske galerije), kao i kuće najbogatijih gradskih trgovaca. Time su nekadašnja dva središta grada — Žitni trg i Trg sv. Trojstva povezana trgom, koji se danas zove Trg sv. Dimitrija (trivijalno „Majmunac“).

Sremska Mitrovica je 1918. godine priključena Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, kasnije Kraljevina Jugoslavija. Grad se ovom promenom našao u mnogo boljem položaju, budući da se našao u sredini države, na putu između njegova dva glavna središta — Beograda i Zagreba. I pored toga u periodu između dva svetska rata grad se sporo razvijao zbog nerazvijenog tržišta, koje je uticalo na koncentrisanje privrede u velikim gradovima.

U Drugom svetskom ratu Sremska Mitrovica se nalazila u sastavu Nezavisne Države Hrvatske (NDH) i u periodu 1941—1944. grad je nosio ime Hrvatska Mitrovica. Samo u nekoliko nedelja u avgustu i septembru 1942, zločinci ustaške policijsko-kaznene ekspedicije pod komandom Viktora Tomića su pored gradskog pravoslavnog groblja, na radinačkim poljima i na savskom nasipu ubile više od 400 ljudi, dok se ukupne žrtve Tomićeve kaznene ekspedicije na području Srema procenjuju na preko 6.000 nevino ubijenih ljudi (mahom Srba, ali i Jevreja i Roma) i preko 10.000 poslatih u logore. Iz same Mitrovice ubijena su tada najmanje 404 lica.

Grad su (u toku operacije probijanja Sremskog fronta), nakon petodnevnih borbi, od fašističkih vlasti oslobodile 16. vojvođanska i 11. krajiška divizija NOV i POJ, kao i 4 artiljerijska puka i 87. oklopno-motorizovani puk kaćuša sovjetske Crvene armije 1. novembra 1944. godine. Neprijateljske snage brojale su oko 30.000 vojnika: Nemaca, ustaša, kao i manji broj odbeglih pripadnika Nedićeve žandarmerije i SDS. Nemačke snage grupisale su se oko 13. SS „Handžar“ divizije) i obuhvatale su i nekoliko pešadijskih i motorizovanih jedinica iz redovnog sastava (Vermaht) kao i nekoliko desetina protivoklopnih i protivavionskih baterija. Ustaške snage u gradu brojale su, po podacima sa početka 1945. godine, 5.417 vojnika udruženih

ustaško-domobranskih jedinica (Mitrovica je bila sedište vojnog okruga i komandni centar tzv. 13. stajaćeg djelatnog sdruga ustaške vojnice, podeljenog u 5 jedinica).

Četvorogodišnja okupacija ostavila je duboke ožiljke na stanovništvu i gradu. Godine 1938. Mitrovica je imala 16.199 stanovnika, a decembra 1944. svega 9.292. Najveći gubitak, pored masovnog razaranja i raseljavanja, bile su svakako ljudske žrtve. Od strane okupatora život su izgubila najmanje 662 Mitrovčana. Od tog broja 95 kao partizani, 284 su streljana, 208 je umrlo u logorima, 77 je stradalo na drugi način. 222 Mitrovčana dočekala su kraj rata kao trajni invalidi. S druge strane, oko 500 stanovnika Sremske Mitrovice izginuli su kao pripadnici nemačkih i ustaških snaga, ili su streljani po završetku rata zbog saradnje sa okupatorom. Tako je 1946. godine, između ostalih, posle zarobljavanja, osuđen na smrt i streljan i dr Petar Gvozdić, predratni predsednik mitrovačkog krila Hrvatske seljačke stranke i prvi tzv. gradski ustaški štabnik. Datum 1. novembar 1944. uzima se kao početak razvoja grada u savremenom dobu. Više od 50 godina ovaj datum proslavljan je kao Dan grada. Danas se oslobođenje grada u dva svetska rata obeležava u okviru gradskih Novembarskih svečanosti.

Posle rata grad je izmenio etničku strukturu. Jevrejsko stanovništvo je nestalo u vihoru rata, a na mesto mesnih Nemaca, veoma značajnih pre rata (oko 20% stanovništva), koji su iseljeni u maticu, došli su Srbi doseljenici iz okolnih sela i drugih delova zemlje. Grad je postao središte Sremskog sreza, kasnije preimenovanog u Sremski okrug. Grad je doživeo nagli razvoj u decenijama nakon rata zahvaljujući položaju na najvažnijem saobraćajnom pravcu tadašnje SFRJ, putu „Bratstvo-Jedinstvo“. Podignuti su mnogi novi objekti industrije, uprave, obrazovanja i zdravstva. Izgrađeno je i više stambenih naselja. Zbog toga je grad za samo četiri decenije utrostručio broj stanovnika, sa 13.000 posle Drugog svetskog rata na gotovo 40.000 početkom devedesetih godina. U toku ovog perioda izvedeni su i najveći graditeljski poduhvati u gradu — veoma savremen nasip i dva mosta preko Save (drumski i pešački). Drumski most kod Sremske Mitrovice predstavlja ključnu saobraćajnu vezu Srema i Bačke sa jedne i Mačve sa druge strane. Otvoren je za saobraćaj 19. novembra 1977. godine i zamenio je jedini dotadašnji — stari pontonski sa jednom kolovoznom trakom, izgrađen 1951. Most sv. Irineja, otvoren 1994. godine, sa rasponom od 262,5m, povezuje centar Sremske i Mačvanske Mitrovice.

Demografija

U naselju Sremska Mitrovica živi 31748 punoletnih stanovnika, a prosečna starost stanovništva iznosi 39,5 godina (38,0 kod muškaraca i 40,9 kod žena). U naselju ima 14213 domaćinstava, a prosečan broj članova po domaćinstvu je 2,75.

Ovo naselje je uglavnom naseljeno Srbima (prema popisu iz 2002. godine). Popis stanovništva iz 2011. prvi je na kom je zabeleženo smanjenje broja stanovnika.

FILOZOFIJA

Pročitati sledeći tekst, saslušati i videti izložbu o zločinima u 2. sv. ratu i potom odgovoriti u formi eseja na sledeće pitanje: **Da li je rasizam korišćen i na prostorima Kraljevine Jugoslavije, odnosno NDH? (esej minimum 400 reči)**

Hana Arent (Iz knjige *Izvori totalitarizma*)

Teorija rase pre rasizma

Ako je teorija rase bila nemački izum, kao što se ponekad tvrdi, onda je "nemačka teorija" (ma šta da je to) pobedila u mnogim delovima duhovnog sveta mnogo pre no što su nacisti započeli svoj zlokobni pokušaj da osvoje svet. Hitlerizam je koristio svoj jak međunarodni i unutar-evropski odziv tokom tridesetih jer je rasizam, iako državna doktrina samo u Nemačkoj, bio snažan trend svuda u javnom mnjenju. Politička ratna mašina nacista bila je davno u pokretu kada su 1939. nemački tenkovi počeli svoj marš razaranja, pošto se – u političkom ratovanju – na rasizam računalo kao na saveznika moćnijeg od ijednog plaćenog agenta ili tajne organizacije petokolonaša. Ojačani skoro dvadesetogodišnjim iskustvom u raznim glavnim gradovima, nacisti su bili uvereni da će njihova najbolja "propaganda" biti sama njihova politika rase, od koje, uprkos mnogim drugim kompromisima i prekršenim obećanjima, oni nisu nikad odstupili. Rasizam uopšte nije bio novo ili tajno oružje, iako nikada ranije nije bio korišćen sa tako krajnjom doslednošću. Istorijski gledano, teorija rase, sa korenima duboko u osamnaestom veku, pojavila se tokom devetnaestog veka u svim zapadnim zemljama istovremeno. Rasizam je bio moćna ideologija rasističkih politika od početka našeg veka. On je svakako upio i oživeo sve stare obrasce rasnih shvatanja koji, međutim, sami po sebi jedva da bi mogli da stvore rasizam ili da degenericu u rasizam kao Weltanschauung ili ideologiju. Sredinom prošlog veka o shvatanjima rase se još uvek sudilo po merilu političkog razuma: Tokvil je pisao Gobinou o njegovim doktrinama: "One su verovatno pogrešne, a svakako su pogubne." Tek s kraja veka teorija rase dobila je dignitet i značaj kao jedna od glavnih duhovnih tekovina zapadnog sveta. Do zlokobnih dana "grabe`a oko Afrike" teorija rase bila je jedan od mnogih slobodnih pravaca mišljenja koja su se, unutar opšteg okvira liberalizma, sukobljavala i borila za naklonost javnog mnjenja. Samo nekolicina tih teorija su postale razvijene ideologije, to jest, sistemi bazirani na prostom mišljenju koje se pokazalo dovoljno snažnim da privuče i zavede većinu ljudi, i dovoljno širokim da ih provede kroz različita iskustva i situacije svakodnevnog modernog života. Jer ideologija se od

prostog mišljenja razlikuje po tome što tvrdi da ima ili ključ za istoriju ili rešenje za sve “zagonetke kosmosa”, ili da do u tančine poznaje skrivene opšte zakone koji, navodno, vladaju prirodom i čovekom. Nekoliko je ideologija zadobilo dovoljno važnosti da prežive tešku takmičarsku borbu ube|ivanja, a samo dve su izbile na vrh i u biti pobile sve druge: ideologija koja je tumačila istoriju kao prirodnu borbu klasa i druga koja je istoriju tumačila kao prirodnu borbu rasa. Obe su bile toliko privlačne za široke mase da su mogle da pridobiju podršku države i da se ustoliče kao zvanične nacionalne doktrine. Ali daleko nadmašujući okvire u kojima su se rasna i klasna teorija razvile u obavezujuće obrasce mišljenja, slobodno javno mnjenje ih je usvojilo do te mere da ne samo intelektualci, nego ni široke mase naroda više nisu uvažavale činjenice iz prošlosti ili sadašnjosti ukoliko one nisu bile u saglasnosti sa jednim od ovih pogleda. Strašna moć ube|ivanja svojstvena glavnim ideologijama našeg vremena nije slučajna. Ubeđivanje nije moguće ako ne naiđe na odziv ili iskustava ili želja, drugim rečima, neposrednih politickih potreba. Uverljivost u tim stvarima ne dolazi ni iz naučnih činjenica, kako različite vrste darvinista veruju, niti iz istorijskih zakona, kao što kažu istoričari koji tvrde da mogu da otkriju zakon prema kojem se civilizacije uspinju i propadaju. Svaka potpuna ideologija stvorena je, trajala je i razvijala se kao političko oružje, a ne kao teorijska doktrina. Istina je da je ponekad – a takav je slučaj sa rasizmom – ideologija menjala svoj prvobitni politički smisao, ali nijedna nije mogla nastati bez neposrednog kontakta sa političkim životom. Naučni aspekt ideologija je sekundaran i on izrasta iz želje da se pribave neoborivi argumenti. Njihova moć ubeđivanja je isto tako u rukama naučnika koji više nisu zainteresovani za rezultat svog istraživanja, koji su napustili svoje laboratorije i požurili da mnoštvu propovedaju svoja tumačenja života i sveta. Tim “naučnim” propovednicima više nego ikakvim naučnim otkrićima dugujemo to što danas ne postoji nijedna jedina nauka u koju kategorije teorije rase nisu duboko prodrle. To je opet nateralo istoričare, od kojih su neki bili u iskušenju da na nauku prebace odgovornost za teoriju rase, da izvesne rezultate bilo psiholoških bilo bioloških istraživanja proglase uzrocima umesto posledicama rasne teorije. Pre bi se moglo reći suprotno. Zapravo, doktrini da sila zakon menja trebalo je nekoliko vekova (od sedamnaestog do devetnaestog) da osvoji prirodnu nauku i da stvori “zakon” preživljavanja onoga što je najprilagodljivije. I da je, da uzmemo drugi primer, teorija de Mestra i Šelinga o divljačkim plemenima kao o ostacima propadanja ranijih naroda odgovarala politickoj zamisli devetnaestog veka koliko teorija progresa, mi verovatno nikad ne bismo čuli o “primitivnim ljudima” i nijedan naučnik ne bi gubio vreme tražeći “kariku koja nedostaje” izme|u majmuna i čoveka. Krivica nije ni do jedne nauke kao takve, već do izvesnih naučnika koji su ideologijama bili hipnotisani isto koliko i njihovi sugrađani.

Činjenica da je rasizam glavno ideološko oruđje imperijalističke politike toliko je očigledna da neki proučavaoci više vole da izbegnu utrti put banalnih istina.

Međutim, još uvek je u opticaju stara pogrešna koncepcija rasizma kao jedne vrste potenciranog nacionalizma. Potpuno se previđaju vredni radovi proučavalaca, posebno u Francuskoj, koji su dokazali da rasizam nije samo nešto različita pojava, već da nastoji da uništi nacionalnu državu kao zajednicu. Svedočeći o divovskom nadmetanju teorija rase i klase za vlast nad umovima modernih ljudi, neki su skloni da u jednoj vide izraz nacionalnih a u drugoj izraz internacionalnih težnji, da veruju da je jedno mentalna priprema za nacionalne ratove, a da je drugo ideologija za građanske ratove. To nije isključeno, jer je Prvi svetski rat bio čudna mešavina starog nacionalnog i novog imperijalističkog sukoba, mešavina u kojoj su stare nacionalne parole dokazale da su za mase svih umešanih zemalja još uvek mnogo privlačnije nego ijedan imperijalistički cilj. Poslednji rat, međutim, koji je svuda imao kvislinge i kolaboracioniste, dokazao je da rasizam može da izazove građanske sukobe u svakoj zemlji i da je on jedno od najvećitijih sredstava koje je ikada smišljeno za pripremu građanskog rata. Jer tačno je da je teorija rase došla na scenu aktivne politike u trenutku kada su evropski narodi pripremali i do izvesnog stepena realizovali novu nacionalnu državu kao zajednicu. Od samog početka rasizam je smišljeno presecalo sve nacionalne granice, određene geografski, lingvistički, tradicionalno ili bilo kojim drugim standardom i poricao nacionalnu državu kao takvu. Teorija rase, više nego teorija klase, uvek je bila prisutna senka koja prati razvoj diplomatske forme ophođenja evropskih nacija, dok konačno nije izrasla u moćno oružje za razaranje tih nacija. Istorijski govoreći, rasisti su imali manju meru patriotizma nego predstavnici svih ostalih internacionalnih ideologija zajedno i oni su jedini dosledno odbijali veliki princip na kome su izgrađene nacionalne organizacije naroda, princip jednakosti i solidarnosti svih naroda koji je garantovala ideja čovečanstva.

UPUTSTVO ZA PISANJE ESEJA

I Definicije i raspored građe

Esej je kraći sastav, dužine oko tri stranica teksta, u kome se obrađuje jedan problem, koji može biti različitog nivoa opštosti. U eseju se daje sažet pregled autorovog viđenja tog problema, argumentacija koja bi trebalo da potkrepi navedeno viđenje, drugačiji načini tumačenja zadatog problema, te mogućnosti njihovog poređenja.

U pogledu rasporeda građe, svaki rad se sastoji od određenog broja elemenata. Njihov uobičajeni redosled u obimnijim radovima, na primer monografijama, jeste sledeći: naslov, predgovor, sadržaj, apstrakt (sinopsis), uvod, deo sa definicijama, opisni deo, analitički deo, sažetak, spisak literature, indeksi, prilozi. Kada je reč o esejima, raspored građe, zbog dužine eseja, mora biti nešto drugačiji.

Uvod sadrži cilj rada, definiciju problema, sažet pregled prethodnih razmatranja problema, tezu koja se nastoji izvesti radom. Uvod ne sme da pređe pola stranice, a preporučljivo je da to bude svega jedan pasus. U uvodu nema mesta uspomenama iz detinjstva, voljenoj osobi i sličnim privatnim stvarima ukoliko ona nemaju neki poseban značaj, a ni napomenama tipa *Ja sam oduvek tragao za istinom ili Moja ljubav prema...*

Deo sa definicijama sadrži određenje građe, metoda, modela i terminologije u radu. Ovaj deo ne sme biti duži od nekoliko rečenica.

Analitički deo sadrži analizu problema i zaključke. U njemu mora jasno doći do izražaja argumentacije koja potkrepljuje tezu iz uvoda, te zaključak koji bi trebalo da sledi iz navedene argumentacije.

Naslov i prvi pasus su presudni u osvajanju čitačeve pažnje. Za uvod možete koristiti **šokantne informacije, dijalog, priču, citat ili jednostavan sažetak vaše teme**. Bez obzira koji pristup ćete izabrati, vodite računa da je uvod potpuno povezan sa vašom tezom koja će biti provučena kroz uvod u vidu poslednje rečenice.

II Pristup

Pristup se tiče stava i argumentacije. Rad se može pisati u prvom licu jednine *Ja smatram da ovaj problem...*, u prvom licu množine *Mi smatramo da ovaj problem...*,

bezlično Smatra se da ovaj problem... ili nekom kombinacijom ovih pristupa. Najbitnije u izboru jeste da bude potpuno jasno čiji se stavovi, vrednovanja, analize, zaključci iznose i da to ne deluje nametljivo. Rad ne treba da sadrži izlive osećanja, nepravde nanete autoru, autorova dobra dela i slično, osim ako to nije relevantno za temu.

U iznošenju argumenata treba se ograničiti na argumente za i protiv postavki relevantnih za samu temu rada. Treba izbegavati nejasne argumente, kao, na primer, Razvoj zahteva..., višeznačne termine, pozivanje na autoritete kao što su Frojd, Isus, vlada, Marks i drugi umesto sopstvene analize. Takođe, treba izbegavati logičke greške, kao što su, na primer, argumentum ad hominem Autor je građanski sociolog/komunista, tautologije tipa Petar se dobro seća zato što ima dobro pamćenje, zbrzana i neutemeljena uopštavanja, na primer Celokupna srpska inteligencija je..., te prazne tvrdnje, na primer, Ova teorija je genijalna. Najkraće rečeno tekst mora biti logički i sadržinski ispravan i baviti se temom.

Sve što navedete u ovom delu treba da bude argumentovano. Razrada se sastoji od **najmanje tri pasusa**, koji će se smisleno nadovezivati jedan na drugi. Svaki pasus treba da bude **fokusiran na zasebnu ideju**, koja podržava vašu tezu. Pasuse ćete započinjati predstavljanjem određene ideje, a zatim ćete ih braniti određenim **dokazima**. Ovde je važno da zadržite pažnju čitaoca tako što nećete odugovlačiti, već ćete biti **konkretni, direktni i interesantni**.

Zaključak donosi **zatvaranje teme i sumira vaše sveukupne ideje** uz istovremeno pružanje **konačne perspektive vašoj temi**. Vaš zaključak treba da sadrži **tri do pet jakih rečenica**. Jednostavno pregledajte svoje glavne tačke i obezbedite pojačanje vaše teze. Najefektniji zaključak biće neki **cit**, neki **poziv na akciju** ili zanimljiv **preokret**. To će naterati čitaoca da misli o vašem radu i nakon čitanja.

III Jezičke odlike

Stil treba da bude jednostavan, rečenica kratka i jasna, bez suvišnih reči i rečenica. Cilj teksta je da informiše, a ne da pokaže autorove pesničke sposobnosti. Slaba sadržina odevena u pompezan stil deluje smešno. Izbegavajte fraze kao što su Ovim radom pokušaću da odgovorim na pitanje na koje vekovima nemamo pravi odgovor i slične. Izbegavajte imperativ, jer deluje misionarski i vojnički, izbegavajte iskazivanje simpatija i antipatija, jer čitaoca ne zanimaju doživljaji vaše duše u susretu sa makroekonomskim planiranjem, obligacionim pravom ili položajem bazičnih političkih kategorija u nekom delu. Nemojte čitaocu skretati pažnju jer niste naučni saobraćajac, a kad tekst delite na odeljke, pododeljke i manje delove, potrudite se

da potonji logički sledi iz prethodnog ili jasno recite da prelazite na nešto drugo. Pridržavajte se važećeg pravopisa šta god mislili o njemu.

IV Opšta uputstva

Pre predaje rada treba uraditi završne ispravke, na primer da iza zapete i tačke postoji razmak, da su reči pravilno podeljene na slogove pri prenosu u novi red, da međunaslovi ne ostanu da vise na dnu stranice, da proverite da li su rečenice gramatički ispravne i jasne... Propusti ovakve vrste ostavljaju utisak neozbiljnosti i površnosti u radu

Da li je rasizam korišćen na prostorima NDH? (esej minimum 400 reči)

Увод

Као политичка творевина НДХ, створена у јеку фашистичког експанзионизма и од њега широкогрудно и подржавана, остала је упамћена као место најозлоглашеније политике истребљења једног народа другим. Расна политика коју 30-тих година покрећу ауторитарно екстремистички покрети Европе пренела се и на устројство Независне Државе Хрватске. Оформљена августа 1939. године НДХ је требало да прошири власт фашиста и да задовољи набујале национализме на Балканском полуострву. Тиме фашистичка доктрина на овом географском подручју добија нове форме појављивања. Она се овде утапа у националне интересе народа, служећи се расизмом као методом постизања политичког циља. Иако га није поставила за своје политичко гесло, руководство НДХ је користило расизам од самих својих почетака. Јасно је да су између тек новоформиране НДХ и Краљевине Југославије постојале спорне тачке разграничења. Једна таква спорна област била је географска област Срема. Територијално запоседање ове области ушло је у скуп циљева обеју држава, док је НДХ запоседањем настојала да са ове територије расели сво становништво које није било подобно, по мерилима чистокрвне аријевске расе. Не само да су позајмили терминологију из класичне нацистичке расне политике, него су гледали да је у потпуности и примене на овим просторима. НДХ се тако јавила као експонент фашистичких назора на Балкану, а међу онима који су прогањани, махом је било припадника других националности, понајвише Срба. Расна одређеност и заслепљеност становништва НДХ спутавала их је да у другима виде припаднике људске врсте.

Разрада

У самој основи расне политике која је спровођења на простору НДХ назире се обриси онога што ће деценијама касније бити препознато као етничко чишћење. Ако би узели да је расизам један од видова идеолошке заслепљености и застрањивања, онда бисмо у потпуности описали стање у НДХ на самим почецима и у току Другог светског рата. Његове корене видимо на завршници Великог рата, у нагомиланом немачком незадовољству тек изгубљеним ратом и превеликим очекивањима савезника из табора Антанте. Нова карта Европе требало је спречити настанак нових

ратних година. Међутим, историја је изнедрила нешто сасвим друго. Жеља да се казне виновници рата, непосредно је покренула вал национализма у Европи. У тим тешким временима било је тешко одвојити многе појмове од национализма. Величање своје нације често је водило ка унижавању осталих, те је расизам био јако добро оружје у рукама екстремног национализма. Занемарујући етичке принципе, расизам је обликовао умове генерација које су тад стасавале. Расистичко схватање у основи полазило је од потребе легитимитета и оправдања националних убеђења. Оно је зашло тако у домен идеолошких заблуда и филозофског тумачења свог порекла. Расизам је поставио у домен политике појам чисте расе. Наиме, чисту расу су чинили људи аријевске крви. Како би учврстио своју власт Хитлер је првобитну расистичку основу свог покрета проширио обухвативши тиме и остале народе који су се политички определили за сарадњу са њим. Та колаборационистичка политика отварала је Хитлеру врата Европе, а са њом стизали су и расистички обликовани закони. Између осталог појава расизма је убрзала и оне националне процесе који су већ били покренути век раније. На територији коју је заузимала НДХ бујале су у 19. веку разне идеје националног карактера, почевши од ултра националистичких до оних умерених. Али о националистичким поривима који су доводили до расизма можемо говорити тек у 20. веку са појавом измешаности нација и њиховог политичко-правног одређења. И мада је расизам оставио дубље трагове на ток историјске свести досежући и до данашњице, он је ипак значајнији у једном другом сегменту. Питање расизма показало је да су оне основе на којима је почивала правна структура друштва доста крхке. Наиме, међународно право се трудило да установи и правно обезбеди права сваког појединца посебно. Појава расизма само је допринела да се у друштву укорени мисао да људски живот, такав какав јесте, остаје безвредан и да се са њим може поступати олако, као са потрошном робом. Одједанпут је постало јасно да је нужно нешто мењати у друштвеним схватањима. Човек као појединац се свео на обрис свог националног „Ја“, изгубио је индивидуалност и стопио се са заједницом. Са њим се поступало као са особом без властитог избора. Велики је број жртава који су прошли кроз НДХ до њеног расформирања, а које су остале да сведоче о лошем начину третирања и опхођења надлежних. Све је то, у условима ратног вихора, поново ставило у план осећај безнађа и узалудности живљења. Као и две деценије раније, ратне страхоте дале су маха егзистенцијализму који поново оживљава. Уједно се поставило предчовечанство питање смисла живота. Историја нам је показала да изједначавање смисла са друштвеном климом није допринело побољшању ситуације. Људи су постајали очајни, посезали су за нереалним циљевима заборављајући притом да су само жива бића. Постајали су налик крволочним животињама које су уништавале све пред собом. Није их занимало да ли се ту радило о целој једној породици, младом нараштају, стаменим јунацима фронта или припадницима средњег друштвеног слоја који се махом налазио на маргинама фронтонских дешавања, Такав свет постао је сведок расистичког управљања друштвом. Човек се свео на ствар којом се може лако манипулисати и управљати; борећи се за идеале, одузимамо му је оно што је највредније имао – сопствени живот. Таква ситуација навела је људе да у поратним годинама крену у решавање положаја човека у друштву. Рат, сам по себи, носи деструктивна дела, али и ствара услове за настанак конструктивних решења. Појава егзистенцијализма као филозофског правца у тим данима само је упозорење на стање које са собом рат доноси. Апел за помоћ малог и немоћног човека у ратом

захваћеном свету.

Закључак

„Мали човек у Великом рату“ овако је историчар Андреј Митровић сумирао судбину човека у ратним условима у разговору са прошлошћу. Питање постојања НДХ као политичке творевине и злодела која су се на том простору дешавала биће мета новијих истраживања у будућности. Оно што сигурно остаје неоспорно, а то је да је НДХ био један од експонената расистичког опхођења према становништву које није легитимно припадало овој државној целини. Са нестанком државе са политичке сцене, није избрисана њена прошлост. О постојању расизма у НДХ говори се у многобројним сведочанствима која су оставила лица захваћена расистичком политиком. Иако није створила идеју расизма, руководство НДХ је слепо примењивало методе створене у Трећем Рајху. Не обазирјући се на психолошки утицај тих метода, расизам и рат настао на његовим темељима поставили су у први план пропитивања не друштво, већ човека. Полазећи од егзистенцијалистичких гледишта, човек се запитао о смислу свог живота. Та тежња да се открије смисао увешће човека у нови миленијум, са надом да се такве страхоте почињене у НДХ неће више поновити.

GEOGRAFIJA

Reljef Vojvodine je tipično ravničarski, sa nadmorskim visinama do 100 metara. U reljefu se izdvaja nekoliko morfoloških oblika, na prvom mestu dve ostrvske planine – Fruška gora u Sremu i Vršачki breg u Banatu. Njihova visina je nešto preko 600 metara.

Na formiranje reljefa u Vojvodini najvećim delom uticali su eolski procesi. Zbog toga se izdvajaju dva morfološka oblika nastala njihovim radom – lese zaravni i peščare.

Lesne zaravni najčešće okružuju peščare, kao na primer u Banatu, gde se u njegovom južnom delu pruža Deliblatska peščara, okružena Banatskom lesnom zaravni. U Sremu se celom dužinom od Beograda (Zemuna), pa sve do Vukovara i Vinkovaca u Hrvatskoj, pruža Sremska lesna zaravan. U Banatu postoji još jedna manja zaravan – Tamiška, koja se nalazi između Tamiša i Begeja.

Na severu Bačke nalazi se Teleška (Bačka) lesna zaravan koja okružuje sa juga Subotičku peščaru. U ovom delu zemlje postoje još dve manje, ređe pominjane peščare – Tavankutska i Horgoška. Na jugoistoku Bačke formirana je još jedna lesna zaravan – Titelski breg. Delovanjem vetra, na severu Vojvodine nastalo je nekoliko eolskih jezera – najveće je Paličko, a slede ga Ludoško i Kelebijsko.

Radom fluvijalnih procesa razvila se rečna mreža severnog dela Srbije. Glavni tokovi su Dunav, sa svojom levom pritokom Tisom, koja se uliva kod Titela i Sava kod Beograda.

Ostale važnije reke su Begej, kao pritoka Tise, Tamiš koji se uliva u Dunav kod Pančeva, te Nera južnije od Bele Crkve. Na severu Bačke teku reke Čik i Krivaja. Čik se uliva u Tisu, a Krivaja u Bački kanal.

Za potrebe navodnjavanja plodnih ravnica Vojvodine još u XVIII veku započeto je iskopavanje kanala i povezivanje sistema Dunav-Tisa-Dunav. Izgrađeno je preko 900 km korita koji povezuju rečne tokove Dunava i Tise kroz Bačku i Banat. Najpoznatiji su svakako Veliki i Mali bački kanal.

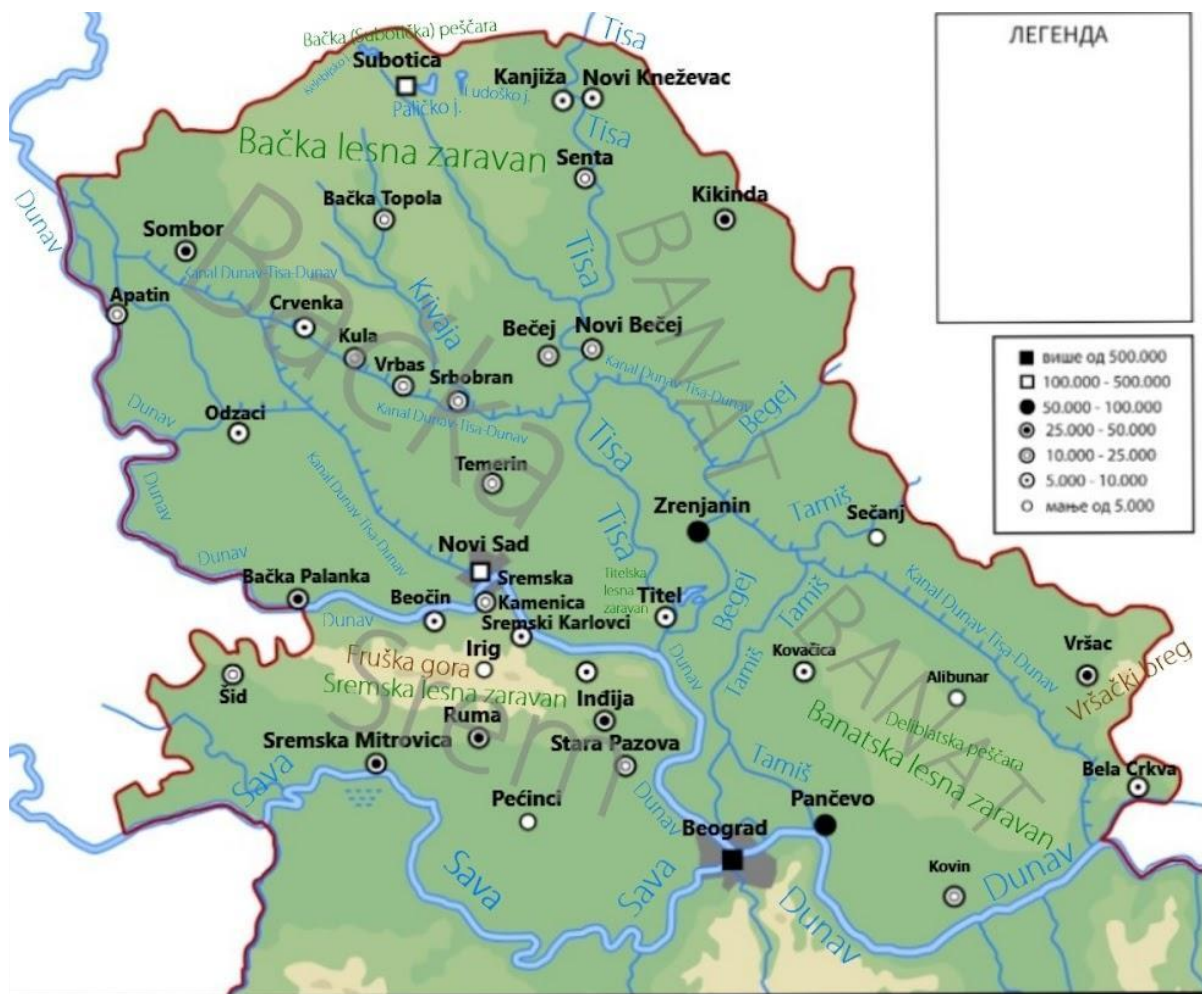
Najveći gradovi Vojvodine su Novi Sad, koji je ujedno i administrativno sedište autonomne pokrajine, zatim Subotica, Vršac, Zrenjanin i dr. Ako posmatramo po regijama Vojvodine, najvažniji gradovi su::

- a) u Sremu (Sremska Mitrovica, Šid, Ruma, Inđija, Stara Pazova, Pećinci, Beočin, Sremski Karlovci i Beška)
- b) u Bačkoj (Novi Sad, Futog, Bačka Palanka, Titel, Apatin, Sombor, Crvenka, Kula Vrbas, Bečej, Bačka Topola, Subotica i Kanjiža)
- c) u Banatu (Kikinda, Zrenjanin, Novi Bečej, Vršac, Pančevo, Kovin, Alibunar, Bela Crkva, Kovačica)

Popunite nemu geografsku kartu Vojvodine (link u nastavku) koristeći aplikaciju **Canva**, prateći sledeće instrukcije: (LINK ZA PREUZIMANJE NEME KARTE)

- a) Upišite nazive planina u Vojvodini koristeći braon boju
- b) Upišite nazive reka, kanala i jezera u Vojvodini koristeći plavu boju
- c) Upišite nazive lesnih zaravni i peščara u Vojvodini koristeći zelenu boju
- d) Upišite nazive tri regije Vojvodine koristeći sivu boju
- e) Upišite nazive gradova Vojvodine koristeći crnu boju

Važna napomena: Svaki pojam mora biti upisan na mestu gde se on nalazi (na primer za gradove, upisujete ih pored odgovarajućeg simbola), a u slučaju svih ostalih pojmova primenjuje se pravac pružanja (npr za reke, planine i dr). Potrudite se da se nazivi međusobno ne preklapaju (gde god je to moguće).

SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

PUTOPIS

Po uzoru na ovaj [model](#) napravite putopis opisujući šta ste sve videli i saznali. Fotografije svakog lokaliteta koji opisujete su obavezne, a bilo bi poželjno da se ubace i video-zapisi. Vodite računa da ispoštujete formu i sadržaj putopisa. Takođe, bitno je da rad bude napisan ćirilčnim pismom; voditi računa o formulaciji rečenica, gramatici i pravopisu, kao i o središnosti samog teksta (npr. poravnati tekst s obe strane, označiti paragrafe, istaknuti naslove i podnaslove, itd.)

KRATAK FILM - Spomen groblje u Sremskoj Mitrovici

Snimiti kratak video-zapis (film) u trajanju od 5 minuta (najmanje) gde ćete u uniformi govoriti o istoriji i zanimljivostima lokaliteta koji vam je dodeljen. Film treba da sadrži vašu naraciju, fotografije, snimke i tekst. U jednom delu filma treba da se vidite vi, a u drugom treba vaš glas da prati snimke, fotografije i tekst (pričanje iz off-a).

VREDNOVANJE

Prvi zadatak:

1. Forma putopisa
2. Sadržaj putopisa
3. Pismenost
4. Tehničko uređenje sadržaja

Drugi zadatak:

1. Naracija i dikcija
2. Tehničko uređenje sadržaja
3. Pismenost
4. Povezanost delova

KONAČNA OCENA

Konačna ocena je aritmetička sredina ocena na prvom i drugom zadatku, a ocena na svakom od zadataka je aritmetička sredina ocene rada i ocene dela za koji je zadužen pojedinac.

Srećno!

PUTOPIS:

СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Музеј Срема

Смештен је у градском језгру Сремске Митровице. Налази се у Улици Вука Караџића 3 у објекту подигнутом у другој половини 18. века који има статус споменика културе.

У овом музеју посетиоци могу да виде више развојних периода Срема: на турски период у развоју Срема, од 16. до 18. века, подсећају аутентични предмети из тог временског периода: оружје (хелебарда, јатаган белосапац, топовска камена и метална ђулад из битке код Сланкамена 1691. године); посебно место је остављено за презентацију период хабсбуршке владавине на простору Срема: наоружање из 18. и 19. века, хералдичким обележјима племићких породица Одескалки, Бајић, Продановић, аутентичне портрете: Арсенија IV Јовановића и митрополита Стефана Стратимировића из 1822. године и сликарска дела Теодора Стефанова Гологлавца, Василија Романовича, Димитрија Бачевића и Теодора Крачуна; лекарско уверење из ординације Јована Јовановића Змаја у Бечу 1888. године, те предмети из традиционалног народног живота.

Последњи сегмент презентације Сталне историјске поставке представља Срем у Краљевини СХС и Југославији. Посетиоци могу да се упознају са привредним и друштвеним приликама у Срему посредством илустративних елемената изложбе (фотографије), затим савремене штампе, диплома, плаката...

Окупација и рат на подручју Срема представљени су оригиналним материјалом који потврђује усташоидну политику НДХ према Србима, најбројнијем народу Срема, али деловима других народа који нису били лојални према ново успостављеној власти (забрана кретања, забрана ћирилице, закони и наредбе о расној припадности, проверавању и масовном стрељању родољуба на северном делу српског православног гробља у Сремској Митровици).

Црква св. Димитрија и Римокатоличка црква св. Димитрија

Русинска црква — чији је званично име Грkokатоличка црква Вазнесења Господњег – изграђена је на самом почетку 20. века, након што су се средином 19. века у Сремској Митровици населили Украјинци и Русини из Угарске, данас Украјине. Када је њихов број достигао неколико стотина, основана је грkokатоличка парохија и пар деценија касније је подигнута и ова симпатична црква.

Католичка, званично Римокатоличка Црква Светог Димитрија, посвећена је свецу заштитнику града. Саграђена почетком 19. века, Католичка црква 1984. године постаје конкатедрала, а 1991. базилика. Црква је јако лепа и позната је по сјајно осликаној таваници, дивним витражима и оргуљама.

Мост Светог Иринеја

Мост Св. Иринеја је пешачки мост преко реке Саве између две Митровице, Сремске и Мачванске. Са укупном дужином од 262,5 метара ово је најдужи висићи пешачки мост у Србији и на Балкану.

Мост се налази тачно на месту некадашњег староримског Артемидиног моста, тада једне од највећих грађевина античког Сирмијума. На њему су у време прогона хришћана вршена погубљења "сирмијумских светих мученика". По једном од њих, Св. Иринеју мост је добио име.

Сремска Митровица и Мачванска Митровица су први стални мост добила 70их година прошлог века, али је он био подигнут на ободу града, неколико километара удаљен од средишта обе Митровице. Стога је потреба за новим мостом, који би повезао оба средишта, указала веома брзо. Градња данашњег моста започета је 1990. године, а завршена 1994. године. Пројекат моста урадио је српски академик Никола Хајдин.

Спомен - гробље у Сремској Митровици

Последња знаменитост коју смо обишли је спомен - гробље у Сремској Митровици. Налази поред старог православног гробља, на месту где су биле заједничке гробнице неколико хиљада погинулих и стрељаних током Другог светског рата. Спомен-гробље у Сремској Митровици једно је од највећих губилишта Другог светског рата. Неколико хиљада житеља Срема сурово је мучено и убијено у јамама које су се налазиле непосредно уз православно гробље. Овде је убијен и сахрањен и сликар Сава Шумановић.

На три камене плоче уклесан је текст Добрице Ћосића:

"Овде су Немци и усташе од 1941. до 1944. године убили 7.950 људи и жена. Овде су измучене људе и жене по киши и снегу голе и босе бајонетима терали да сами себи ископају раку. Овде су рањене кречом пољивали и живе закопавали. Овде су мученици у смрти чекали спас. Овде су над ракама пред бајонетима и митраљезима певајући гинули људи. Били су патриоти Комунисти Борци. Били су људи. Били су и јесу слобода, братство народа и наше достојанство."

Човек не може да се не замисли над патњама скоро десет хиљада људи на овом месту.

KRATAK FILM: [link](#)

OSNOVE GEOPOLITIKE I ISTORIJA

1. Popuni tabelu informacijama koje nedostaju.

Naziv rata	Godine trajanja	Zaraćene strane	Mir	Teritorijalne promene
Dugi rat	1593 -1606	Habzburška monarhija-Osman sko carstvo	Žitvanski mir 1606.	Svaka strana zadržala je teritorije koje je u tom času držala. Turska se proširila osvajanjem Jegra 1596. godine koji je postao sedište Jegarskog pašaluka.
Veliki bečki rat	1683 - 1699	Sveta liga-Osmansko carstvo	Karlovački mir 26. januara 1699.	Habzburška monarhija je dobila svu Ugarsku osim Banata, Hrvatsku do Une i južnog Velebita te Slavoniju osim jugoistočnog Srema sa Zemunom i Mitrovicom.
Austrijsko-turski rat	1716-1718	Habzburška monarhija-Osman sko carstvo	Požarevački mir 21. jula 1718.	Turci su predali Habzburškom carstvu Banat, jugoistočni Srem, deo severne Bosne, severnu Srbiju i Malu Vlašku. Mletačka republika nije uspjela da povрати Peloponez i Krit ali je zadržala Jonska ostrva i gradove Prevezu i Artu, dok je u Dalmaciji dobila oblasti oko Sinja, Imotskog i Vrgorca.

Rusko-austrijsko-turski rat	1735-1739	Rusija, Habzburška monarhija-Osmansko carstvo	Beogradski mir 18. septembra 1739. godine	Austrija je potisnuta sa Balkanskog poluostrva. Beograd i Šabac sa celom Srbijom do Save i Dunava, Vlaška sa Oršavom i delovi Bosne dobijeni Požarevačkim mirom 1718. godine vraćeni su Turskoj, tako da je Turska opet sa svojim severnim granicama izbila na Savu i Dunav. Austrija je zadržala Tamiški Banat ali je morala porušiti i evakuisati sve tvrđave koje je sagradila tokom okupacije ^[2] ali i tvrđave uz Dunav prema Turskoj.
Austrijsko-turski rat	1788-1791	Habzburška monarhija-Osmansko carstvo	Svištovski mir 4. avgusta 1791,	Austrija, koja je u prvim godinama Austrijsko-turskog rata bila potiskivana, je osvojila Beograd a zatim Kalafat. Austrijska saveznica Rusija je takođe bila uspešna u ratu sa Osmanskim carstvom.

2. Za vreme kog rata je podignut ustanak Srba u Banatu i ko je bio predvodnik ovog ustanka?

Za vreme Dugog rata. Predvodnik ustanka je bio episkop Teodor Nestorović.

3. Šta je Sinan-paša uradio u znak odmazde za podizanje ustanka u Banatu?

U znak odmazde veliki Sinan-paša je naredio da se mošti Svetog Save donesu u Beograd i spale na Vračaru.

4. Koji naziv se koristio za oblast duž južne granice Habsburškog carstva koja je početkom 16. veka obrazovana sa ciljem da štiti carstvo od turskih napada?

Vojna Krajina.

5. Kako se naziva dokument kojim je car Ferdinand II dao privilegije Srbima 1630?

Statuta Valachorum(zemaljski ustav).

6. Šta je bila posledica učešća Srba u Velikom bečkom ratu?

Velike seobe Srba severnije u Habzburšku monarhiju.

7. Nabroj privilegije koje su Srbi dobili od cara Leopolda u periodu od 1690-1695.

Crkveno-školska autonomija, da propovedaju svoju pravoslavnu veru i podižu crkve kao i da se školuju na svom jeziku.

8. Kada je bila Druga velika seoba Srba i ko je tokom te seobe predvodo Srbe?

1740. godine. Pečki Patrijarh Arsenije IV Jovanović

9. Kojim mirovnim ugovorom i kada je Mitrovica došla pod vlast Habzburške monarhije?

Požarevačkim mirom 1718.godine

10. Kojim regimenti Vojne granice je pripadala Mitrovica?

Petrovaradiskoj.

11. U koju državu su se početkom 18. veka selili Srbi nezadovoljni svojim položajem u Habzburškoj monarhiji?

U carsku Rusiju, u današnju Ukrajinu.

12. Koji se naziv koristio za srpske dobrovoljce u poslednjem Austrijsko-turskom ratu i ko je bio njihov komandant?

Krajišnici po Vojnoj(Kočinoj) krajini. Kapetan Koča Anđelković.

13. Kada je i zašto ukinuta Vojna granica?

8. avgusta 1873.ukinuta je Banatska vojna krajina .

14. Priloži sliku makete bitke koja se odigrala u blizini Sremske Mitrovice i ukratko objasni tok bitke i njen ishod.

Neki istoričari smatraju da je bitka na Legetu jedna od najžešćih bitaka koje je srpska vojska vodila u Prvom svetskom ratu. Bitka je počela i završila se u jednom danu.

Bitka na Legetu se vodila samo nekoliko dana posle Cerske pobede, kada je srpska vojska, proterujući neprijatelja iz svoje zemlje, izbila na severu na obalu reke Save. Tada je Srpska vrhovna komanda dobila urgentan poziv od saveznika Rusa i Francuza da pređe u ofanzivu na teritoriju Srema. U tom cilju Srpska vrhovna komanda izdala je naređenje Drugoj armiji pod komandom vojvode Stepe Stepanovića da izvrši demonstraciju prelaza kod Mitrovice.

Jedinice 13.puka i delovi 15. puka i forsiraju reku Savu, na potezu Čevrntija – Leget, između: Sremske Mitrovice, Šašinaca i Jarka i izbijaju na polje Leget. Ovaj prelaz preko reke Save bio je prvo srpsko vojno prodiranje na sever u istoriji ratovanja. Oduševljeno, kao oslobodioci, dočekani su srpski borci u Sremu.

15. Kada je naziv Mitrovice promenjen u Sremska Mitrovica i zbog čega je došlo do ove promene imena?

Ime Mitrovica se održava sve do propasti Austrougarske i stvaranja nove zajedničke države Srba, Hrvata i Slovenaca, kada je u prvim godinama posle 1918. službeno pridodat geografski prefiks Sremska. Jedan od razloga promene bila je potreba za razlikovanjem Mitrovice od istoimenog grada na Kosovu, sa kojim se prestonica Srema po prvi put našla u istoj državi.

16. Kome je Sremska Mitrovica pripadala u periodu 1941-1944 i kako se tada zvala?

Priključena je Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, gde je dobila ime Hrvatska Mitrovica.

17. Koji deo Sremske Mitrovice je opisan u ovom tekstu: "Grad se razvijao i širio ka severu. Međutim, ove promene nisu mnogo zahvatile postojeću gradsku strukturu oko dela grada koji je ostao pretežno srpski sa naglašenom trgovinsko-zanatskom delatnošću. Čak je i danas ovaj deo grada prepoznatljiv po još uvek očuvanim ostacima turskog urbanizma, poput trougaonog trga i krivudavih i uskih ulica oko njega."

Žitni trg

18. Priloži sliku eksponata iz muzeja Srema koja govori o oduzimanju prava Srbima u NDH.

19. Šta predstavlja svaka humka na spomen groblju u Sremskoj Mitrovici? Priloži sliku.

Svaka humka posvećena je jednoj grupi streljanih.

20. Šta se desilo na mestu na kome se danas nalazi spomen groblje i objasni njegov značaj?

Na ovom mestu su ubijene hiljade ljudi za vreme drugog svetskog rata. Takođe spomen-groblje u Sremskoj Mitrovici jedno je od najvećih gubilišta Drugog svetskog rata.

21. Koji poznati srpski slikar je ubijen na mestu spomen groblja u Sremskoj Mitrovici i koja četiri narodna heroja iz Srema su tu sahranjena?

Sava Šumanović. Narodni heroji: Janko Čmelik, Boško Palkovljević Pinki, Slobodan Bajić Paja i Stanko Paunović Veljko.

RELIGIJA I CIVILIZACIJA - HRIŠĆANSTVO

U okviru projektnog zadatka iz predmeta Religije i civilizacije, neophodno je da učenici obrade temu vezanu za - **sličnosti i razlike između pravoslavne i katoličke crkve.**

U formi eseja učenici treba da odgovore na ovo pitanje tako što će njihov istraživački rad obuhvatati sledeće elemente:

- Predstavljane razlika između katoličanstva i pravoslavlja
- Predstavljane sličnosti između katoličanstva i pravoslavlja
- Predstavljane rezultata istraživanja koje će učenici izvršiti u formi ankete od minimum 10 ispitanika. Istraživanje se bazira na pitanjima koliko je javno mnenje upoznato sa sličnostima i razlikama ove dva religijska učenja.
- Učenik treba da iznese svoj argumentovani zaključak na temu da li su ove razlike od supstancijalnog značaja; da li nas one povezuju ili razdvajaju;

Formalno, esej treba da ispuni sledeće kriterijume:

- Minimum **500** reči
- Font **Times New Roman**
- Veličina **12pt**
- Prored **1,5**
- Poravnanje **Justified**
- Korišćenje dijakritičkih znakova (**č, ć, ž, đ, š**)

NAPOMENA: uputstvo za pisanje eseja dato je u delu filozofija

ESEJ: SLIČNOSTI I RAZLIKE IZMEĐU PRAVOSLAVNE I KATOLIČKE CRKVE

Između katolika i pravoslavaca ima više razlika neke su manje a neke veće. Prva razlika koja je meni zapala za oko je da oni kažu da duh sveti ishodi i od Sina i od Oca. Druga razlika je takozvana papaska supremacija. Oni smatraju da je "Papa" njihov poglavar odnosno vodja, a hrišćanska crkva smatra nemesika za vodju što je Hristov zamenik na zemlji, koji je veći od svih patrijarha. Važno je napomenuti da to nije razlog što su pravoslavna crkva smatrana sabornom. Papa se sam proglasio za naslednika svetog Petra. Treće je njihovo verovanje u papinu nepogrešivost dok pripoveda, makar što se vere tiče, a to bi bilo neprihvatljivo za hrisćansku crkvu. Oni u katoličkoj crkvi uče o purgatorijumu ili čistilištu. Oni kažu da između raja i pakla ima jedan oganj gde se muče duše nekoliko stotina godina i gde se čisti, da bi posle duša otišla u raj. Ovo ne piše u Svetom Pismu, ovo učenje zapravo ne postoji nigde. U pravoslavnoj crkvi imamo Jevandjelje Suda, koje imaju i katolici, ali tu nigde nije ukazano na raj pakao i to treće mesto, već samo raj i pakao. Naš spasitelj, kada bude seo na prestolu svoje slave i kada bude sakupio sve narode od postanja

sveta da im sudi, razdvojiće ih, kao što pastir razdvaja ovce od jaraca. Pravednike će postaviti sa Svoje desne strane, a grešnike sa Svoje leve strane. Grešnici će otići u večne muke to jest u pakao, a pravednici u večni život to jest u raj. Takodje imaju papsku indulgenciju koja je smatrana duhovnim lutanjem i velikom zabludom. To je znacilo da ako papi das novac mozes da činis grehove koliko god želis i biće oprošteno. Postoji još jedna važna stvar koju svi zaboravljaju a to je krizmanje. Katolici ne miropomazuju, odnosno krste, decu, odmah posle svete Tajne krštenja, nego ih posle sedam osam godina miropomazuju i to samo njihovi arhijereji mogu da urade. Oni još imaju supstancijalitet... Prilikom osvećivanja želja, katolici se ne mole za priziv Svetoga Duha, onako kako mi to radimo u pravoslavnoj crkvi. Što se tiče fizički vidljivih stvari, imaju daleku drugačije uredjenje crkve. Katolici u svojoj crkvi imaju klupe na sred crkve na kojima sede dok slušaju pripovedanja i kao malo postolje odmah ispod klupa. napravljeno od drveta na koje kleknu dok se mole. Njihova crkva takodje ima orgulje, obično na drugom spratu, koje se mogu čuti dok je hor tu, oni nemaju mnogo nakita i ukrasa u svojoj crkvi, za razliku od pravoslavne crkve koja je bogato okićena zlatom i freskama.

UMETNOST I DIZAJN

Vrednovaće se:

1. Pristup, ideje i originalnost
2. Vizuelni i estetski doživljaj
3. Dobar izbor fotografija/video materijala / kompozicija, odnosi, svetlost
4. Inovativnost u dizajnerskim rešenjima

Interactive 360 video

U aplikaciji THINGLINK predstavite neku od lokacija (crkva, muzej ili park) u vidu interaktivnog 360° video materijala u kojem ćete ubaciti objašnjenja, fotografije vezane za istorijsku pozadinu i/ili video materijale, u delu gde ubacujete muziku, možete da odaberete kompozicije koje su komponovane za misu/orgulje ili kompozicije koje su posvećene pravoslavnoj crkvi. Svi materijali moraju biti vezani za lokalitete koje ste posetili.

Interactive 360 video biće ocenjen na predmetu Umetnost i dizajn i Računarstvo i informatika.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

Mozaik

Uz pomoć aplikacije [Mosaically](#) napravite mozaik koristeći neku od fotografija iz Sremske Mitrovice.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

Canva - kalendar

U aplikaciji Canva odaberite opciju [kalendar](#) i koristeći fotografije visoke rezolucije na kojima je predstavljena lepota Sremske Mitrovice uradite kalendar za narednu godinu.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

RAČUNARSTVO I INFORMATIKA

I REPORTAŽA

Tokom ambijentalne nastave vaš zadatak je da napravite reportažu. Da biste pomenuti zadatak uspešno obavili, potrebno je da se dobro pripremite upoznajući se i iščitavajući materijal o gradu u koji idemo, kao i o lokalitetima koje ćemo posetiti. Reportaža mora sadržati deset delova, uvod, potom izveštaj sa svake lokacije (ukupno ih je 8) i zaključak, odnosno odjava. U zavisnosti od kadrova koje ćete zabeležiti u nekom delu reportaže ćete se videti vi, a u nekom možete koristiti pokrivalice koje će pratiti vaše izveštavanje. Trudite se da budete originalni i precizni. Za svaki lokalitet treba vežete određene podatke ili pak neku zanimljivost. Ukupno trajanje reportaže je od 2 do tri minuta (najmanje 2, najviše 3).

Na kraju reportaže treba da date svoje lično mišljenje o gradu koji ste imali priliku da posetite.

Potrebno je koristiti ili ćirilicu ili latinicu (sa svim slovima srpske azbuke); voditi računa o fontovima i veličinama slova u čitavoj prezentaciji.

Vrednovaće se sledeći elementi:

1. Pristup, ideje i originalnost
2. Dikcija, izražavanje i nastup
3. Preciznost informacija
4. Tehnička obrada zvuka i slike

Reč je o gupnom radu tokom koga će se članovi grupe međusobno dogovoriti o svojim zaduženjima. Konačna ocena je aritmetička sredina ocene grupe, odnosno samog rada i ocene dela reportaže za koji ste bili zaduženi.

Učenici koji ne budu prisustvovali ambijentalnoj nastavi, sami rade reportažu na osnovu materijala koji im je dostupan.

Ovde postavite vaše idejno rešenje: [link](#)

II Veb stranica

Uraditi veb stranicu o Sremskoj Mitrovici pomoću HTML koda, tako da stranica sadrži formatiran tekst, naslov je podebljan i veći od ostatka teksta, dok su brojevi iskošeni, naziv grada kroz vekove je podebljan a svaki podnaslov podvučen.

Stranica treba da sadrži:

- Formatiran i uređen tekst
- Liste: određene i neodređene
- 1 tabelu

Dodatno objašnjenje:

Veb stranica treba da ima glavni naslov koji je `<h1>` i koji se zove: "Sremska Mitrovica".

U paragrafu ispod napisati kratki tekst o Sremskoj Mitrovici.

Sledeći podnaslov je `<h2>` koji se zove: "Istorija", i sadržaće **neodređenu listu** koja će imati sledeće podatke u stavkama: Praistorija, Starorimljansko razdoblje, Srednji i novi vek, Habzburško doba, Dvadeseti vek. Posle liste napraviti **paragraf** i ubaciti tekst tj. za svaku stavku iz liste napisati po jednu rečenicu, S'tim da stavke treba da budu **podebljane** a ostatak teksta bez uređenja.

Sledeći podnaslov je `<h3>` koji se zove: "Demografija", napraviti **tabelu** kao u primeru koji će biti ispod.

Sledeći podnaslov je `<h4>` koji se zove: "Istorijsko jezgro Sremske Mitrovice", gde je potrebno ubaciti **određenu listu** koja će sadržati nazive pravoslavnih i katoličkih crkava.

Zadnji deo zadatka je slobodan deo, gde ćete u **paragrafu** napisati jednu od sledećih informacija o Sremskoj Mitrovici:

1. Položaj grada i veze sa okolinom
2. Kultura i obrazovanje
3. Privreda
4. Sport
5. Posebnosti i zanimljivosti
6. Rođeni u Sremskoj Mitrovici
7. Stanovnici Sremske Mitrovice
8. Partnerski gradovi

Formatiran i uređen tekst podrazumeva: da koristite naredbe za podebljanje (b), iskošen tekst (i), podvučen tekst (u).

Liste: određena lista (ol), neodređena lista (ul), stavke u listama (li).

Na sajtu predmeta Informatika i računarstvo imate sva neophodna objašnjenja i primere od 1. do 5. lekcije. [link](#)

Tekst koji je neophodan da se obradi možete naći na Vikipediji: [link](#)

Editor u kome vežbate i pravite kod je: [link](#)

Primer rada je prikazan na slici ispod, kao i **tabela za koju trebate napraviti kod:**

Сремска Митровица

Сремска Митровица је градско насеље и седиште истоимене јединице локалне самоуправе. Сремска Митровица је и највећи град у Срему, административни центар Сремског управног округа и један од најстаријих градова у Војводини и Србији.
Град је смештен на левој обали реке Саве.
Према попису становништва из 2011. године у граду је живело 38.986 становника.

Историја

- Праисторија
- Двадесети век

Демографија

Година	Становника
1948.	13.183
1953.	15.456
1961.	20.790
1971.	31.628
1981.	37.628
1991.	38.834
2002.	39.084
2011.	37.751

Ovde postavite vaše idejno rešenje koda:

<html>

<head>

<title></title>

</head>

<body>

Сремска Митровица

Сремска Митровица је градско насеље и седиште истоимене јединице локалне самоуправе. Сремска Митровица је и највећи град у Срему, административни центар Сремског управног округа и један од најстаријих градова у Војводини и Србији.

Према попису становништва из 2011. године у граду је живело 38.986 становника.

Историја

Праисторија

Прошлост Сремске Митровице и њене ближе околине, која у историјској епохи достиже старост од око два миленијума, има своје дубље корене у материјалној култури праисторијских популација и досеже до првих почетака људског живота у региону Срема и Паноније, или око 7000 година пре наше ере.

Староримско раздобље

Основавши град на обали Саве, Римљани су омогућили његов развитак. Град расте вртоглавом брзином и у 1. веку нове ере стиче највиши градски ранг — постао је Колонија римских грађана и добија изузетан војнички и стратешки значај. У њему се припремају ратне експедиције царева Трајана, Марка Аурелија, Клаудија II.

Средњи и нови век

1180. године град је припојен Угарској. Византија је више пута безуспешно покушавала да га освоји. Нестабилна историја учинила је од некадашњем царског града гомилу рушевина. После тога, на рушевинама Сирмијума, никао је нови средњовековни град — Civitas Sancti Demetrii, тј. Град Светог Димитрија или на српском Димитровица, према Св. Димитрију, заштитнику града и истоименом манастиру око кога је ново насеље и почело да се шири

Хабзбуршко доба

1688. године аустријска војска је ушла у Срем и после великих разарања Пожаревачким миром град, у међувремену потпуно разорен, улази у састав угарског дела Хабзбуршке монархије. Сремска Митровица се у ово доба јавља као погранични град у оквиру Хабзбуршке монархије. Будући да је река Сава била граница према заосталом Османском царству град је постао део Војне крајине, сектор Петроварадинска регимента. Ово је у великоме одредило развој града током овог раздобља.

Двадесети век

Сремска Митровица је 1918. године прикључена Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, касније Краљевина Југославија. Град се овом променом нашао у много бољем положају, будући да се нашао у средини државе, на путу између његова два главна средишта — Београда и Загреба. И поред тога у периоду између два светска рата град се споро развијао због неразвијеног тржишта, које је утицало на концентрисање привреде у великим градовима. У Другом светском рату Сремска Митровица се налазила у саставу Независне Државе Хрватске (НДХ) и у периоду 1941—1944. град је носио име Хрватска Митровица. Четворогодишња окупација оставила је дубоке ожиљке на становништву и граду. Године 1938. После рата град је изменио етничку структуру. Јеврејско становништво је нестало у вихору рата, а на место месних Немаца, веома значајних пре рата (око 20% становништва), који су исељени у матицу, дошли су Срби досељеници из околних села и других делова земље. Град је постао средиште Сремског среза, касније преименованог у Сремски округ.

Историјско језгро Сремске Митровице

Унутар градског језгра постоји низ познатих грађевина, „градских белега“. Овде се посебно истичу градске цркве:

Нова Православна црква Св. Димитрија ("Велика Црква")

Стара Православна црква Св. Стефана ("Мала Црква" или „Црквица“)

Римокатоличка црква Св. Димитрија ("Католичка Црква")

Грkokатоличка црква Вознесења Господњег ("Русинска Црква")

Демографија

<table>

<table border="solid 1px">

<thead>

<tr>

<th>Година</th><th>Број становника</th>

</tr>

</thead>

<tbody>

<tr>

<td> 1948. </td><td>13.183</td>

</tr>

<tr>

<td> 1953. </td><td>15.456</td>

</tr>

<tr>

<td> 1961. </td><td>20.790</td>

</tr>

<tr>

<td> 1971.. </td><td>31.986</td>

1981.	20.790
1991.	38.834
2002.	39.084
2011.	37.751

Култура и образовање

Сремска Митровица као град богат историјом и традицијом и као средиште једног од округа у Србији има развијену мрежу културних и образовних установа и низ културних дешавања. Васпитно-образовне установе чине основу од значаја за културни живот овог краја.

